

Tóg bád beag a shnámhann

Súil thapa ar an gceacht

Cuir tús leis an gceacht trí bhád simplí scragaill a thaispeáint agus fiafraigh de na páistí cén cruth is fearr a shnámhfaidh agus is mó a iompróidh, agus déan nasc éadrom le cuanta agus aibhneacha na hÉireann. Múin na focail snámh, luchtú agus feabhsú, focal amháin ag an am; ansin fillfidh na grúpaí leathán scragaill ina bhád le bun cothrom agus taobhanna ardaithe, agus seiceálfaidh siad an snámhann sé agus é folamh. Tuarfaidh siad cé mhéad licín a iompróidh an bád, cuirfidh siad licíní isteach ceann ar cheann, déanfaidh siad athrú amháin ar an gcruth, agus breacfaidh siad an tuar, an chéad lasta agus an t-athrú ar leathanach na Dialainne Imscrúdaithe sula mbíonn plé gearr ranga ann faoi na báid ba mhó a d'iompair.

Cuspóirí foghlama

- Déan bád beag a shnámhann i dtráidire uisce
- Tuar cé mhéad licín a iompróidh sé, ansin breathnaigh air agus feabhsaigh an cruth uair amháin

Roimh an gclog – ullmhúchán

Roimh an gclog: líon tráidirí éadoimhne le huisce, stróic leatháin scragaill ~20 cm cearnach, agus cuir licíní nó boinn i bpotaí beaga a choinneofar amach ó na boird oibre. Leag tuáillí in aice le gach tráidire. Coinnigh an márta agat féin, le haghaidh coirnéil a ligeann uisce isteach amháin; coinnigh siar an páipéar garbh agus na maidí líreacáin le haghaidh seolta dóibh siúd a chríochnaíonn go luath.

Ábhair

Mír	Líon	Do gach	Foinse	Ionadach saor
leatháin scragail alúmanaim (thart ar 20 cm faoi 20 cm)	2	grúpa	ollmhargadh	scragall glan úsáidte, leacaithe go cúramach, nó cárta tanaí clúdaithe le píosa beag scragail
leathanaigh na Dialainne Imscrúdaithe	1	dalta	leagan inphriontáilte a chuirtear ar fáil	páipéar A4 bán agus na ceithre leid taifeadta scríofa ar an gclár
márla (séala roghnach do choirnéil a ligeann uisce isteach)	1	grúpa	seomra ranga	liathróid bheag taos súgartha
maidí líreacáin (seol roghnach nuair a shnámhann an bád)	2	grúpa	seomra ranga	stiallacha cárta righin
páipéar garbh do sheol roghnach	1	grúpa	seomra ranga	píosa beag a gearradh ó leathanach irise
tráidire éadomhain uisce nó báisín nócháin	1	grúpa	seomra ranga	tráidire mór amháin don rang, agus na grúpaí á úsáid ina seal
licíní plaisteacha nó boinn	20	grúpa	seomra ranga	cnaipí comhionanna nó méaróga beaga
tuáillí nó ceirteacha	2	grúpa	seomra ranga	sraitheanna nuachtáin chun uisce doirte a shú suas

Pointe sábháilteachta

Glan suas aon uisce a dhoirtear láithreach; ná bíodh aon stealladh ann; bíodh muinchillí casta suas; ná cuireadh aon duine licín ná bonn ina bhéal.

Céimeanna teagaisc

- **Cad a chabhraíonn le bád snámh?:** Léigh na focail snámh, luchtú agus feabhsú os ard, ceann ar cheann, agus stad agus díriú méar ar do bhád taispeántais scragaill tar éis duit gach brí a mhíniú. Coinnigh an bád oscailte in aice le liathróid dhlúth scragaill ionas go bhfeicfear an difríocht idir an dá chruth, chun cosc a chur roimh ré ar an smaoineamh “rud trom, téann sé faoi; rud éadrom, snámhann sé”. Cuir béim air nach ndéanfaidh gach grúpa ach athrú amháin níos déanaí.
- **Déan do bhád:** Is anois, agus ní roimhe, a dháilfidh tú leathán scragaill amháin ar gach páiste nó ar gach beirt — ná bíodh márla, maidí ná páipéar garbh ar na boird. Déan taispeántas uair amháin: bun cothrom, na ceithre thaobh suas, fáisc na coirnéil. Siúil timpeall an ranga ag seiceáil go bhfuil bun cothrom glan, taobhanna ardaithe agus coirnéil fáiscithe ag gach bád; ná tairg séala beag márla ar mhéid pise, agus tú féin á chur air, ach amháin má bhíonn coirnéal fós ag ligean uisce isteach.
- **Luchtaigh, breathnaigh agus feabhsaigh:** Léirigh an timthriall iomlán uair amháin ag an tráidire ag barr an ranga i dtimpeall dhá nóiméad: cuir ceist, tuar, cuir licíní isteach ceann ar cheann agus iad á gcomhaireamh os ard, breathnaigh, ansin fill na taobhanna níos airde uair amháin. Seol na grúpaí chun oibre; déan cinnte go dtugann siad tuar ó bhéal, líon na licíní sa chéad lasta, agus feabhsú amháin. Níl sa dara lasta ach breis má bhíonn am ann — coinnigh an t-am don dialann.
- **Breac ar leathanach do dhialainne:** Cuir stop leis an luchtú ionas go bhfanfaidh na leathanaigh tirim. Scríobhann nó tarraingíonn na daltaí an uimhir a thuar siad, líon na licíní sa chéad lasta, agus an t-athrú amháin a rinne siad ar an gcruth; is leor scríobhaí nó líníochtaí roimh agus tar éis. Ná déantar comparáid leis an dara triail ach amháin má rinne siad tástáil arís i ndáiríre — mura ndearna, marcáil “gan dara triail”. Tabhair na sé nóiméad ar fad, ní ag an am céanna leis an slacht a chur ar an seomra.
- **Rudaí a thugamar faoi deara:** Iarr ar dhá ghrúpa a mbáid a ardú agus uimhir amháin agus feabhsú amháin a lua. Athluaigh na focail taobhanna arda, bun leathan, coirnéil fáiscithe. Coinnigh an plé dírithe ar na báid ba mhó a d'iompair agus ar a raibh i gcoiteann acu; má deir duine éigin nach snámhann ach báid éadroma, díriú méar ar bhád a d'iompair lasta trom agus ar éirigh leis mar gheall ar a chruth.

Cad ba cheart a fheiceáil

De ghnáth iompraíonn báid a bhfuil taobhanna níos airde fáiscithe orthu níos mó licíní; is minic a iompraíonn tráidirí leathana éadoimhne níos lú acu agus a ligeann siad uisce isteach níos luaithe. Má théann gach bád faoi láithreach, tá na taobhanna oscailte ag na coirnéil nó tá an scragall róbheag — taispeáin arís conas na coirnéil a fháisceadh. Is minic a iompróidh an dara lasta, tar éis na taobhanna a ardú, níos mó, níos lú, nó an méid céanna; is é “níos mó” an patrún rathúil is coitianta.

Míthuisicintí agus idirghabhálacha

- “Téann rudaí troma faoi i gcónaí agus snámhann rudaí éadroma i gcónaí.” — Coinnigh an bád oscailte a bhfuil taobhanna arda air in aice le liathróid de scragall atá craptha go dlúth. Léirigh gurb é an scragall céanna atá sa dá cheann — is é an cruth (lár folamh, taobhanna ardaíthe) a choinníonn an t-uisce amach, ní an meáchan amháin.
- Athraíonn na daltaí roinnt rudaí ag an am céanna (taobhanna, bun, márla, seol) agus ní féidir leo a rá cad a chabhraigh. — Stop an grúpa agus athluaigh an riail: athrú amháin, agus sin é, inniu. Fiafraigh “Cad a athróidh sibh, uair amháin? Cén fáth?” sula mbainfidh siad leis an scragall arís.

Difreáil

Ag teacht chun cinn	Ag forbairt	Inniúil
• Tairg coirnéal samplach, fillte roimh ré, is féidir leo a chóipeáil, agus scríobh na trí chuid den dialann dóibh fad a tharraingíonn siad an cruth roimh agus tar éis. • Cuir ina mbeirteanna iad ag tráidire an mhúinteora ionas gur féidir leat a léiriú conas na coirnéil a fháisceadh agus licíní a chur isteach ceann ar cheann, agus do lámh féin ar a lámh siúd.	• Nuair a shnámhfaidh an bád folamh uair amháin, cuir an cheist “Cén fáth ar tháinig uisce isteach ansin?” sula ndéanfaidh siad an t-aon fheabhsú amháin. • Má bhíonn am ann, déan an dara lasta breise agus marcáil níos mó, níos lú, nó an méid céanna sa dialann.	• Nuair a shnámhann an bád folamh, cuir seol beag de pháipéar garbh ar mhaide líreacáin air agus seiceáil go snámhann sé fós sula gcuirtear lasta air. • Cuir a mbád i gcomparáid le bád grúpa atá ag breathnú, agus luaigh gné amháin den chruth a d'iompair níos mó licíní.

Nasc traschuraclaim

Nasc comhaireamh an lasta le huimhreacha sa Mhatamaitic, agus ainmnigh cuanta na hÉireann, an tSionainn, nó bád farantóireachta ar lochán áitiúil atá ar eolas ag na páistí.

